

Kurt Larsson

SÄBY - MIN HEMBYGD

Sjukhemmet i Kolbäck

SÄBY
HEMBYGDSFÖRENING
Grundad 1924

Huset på åsen i Kolbäck

På åsen i Kolbäck uppfördes vid förra sekelskiftet ett större hus avsett till sjukhem. Huset fick emellertid fler användningsområden.

Från en intervju gjord 1987 får vi här några intryck av hur en liten flicka, Ebba Henrietta Pettersson, upplevde sin tid där.

Ebba var född 1903 i Håskesta.

I tioårsåldern insjuknade hon i hög feber.

Hennes pappa, Per Henning, lånade häst och vagn från en bonde i Brunna och skjutsade sin dotter till lasarettet i Västerås. Där konstaterade man att Ebba hade scharlakansfeber, en smittsam sjukdom, därför remitterades hon till sjukhemmet i Kolbäck.

Så här minns Ebba gift Wallin och 84 år.

På nedre botten fanns ett kök och en stor matsal.

De sjuka barnen var samlade i en stor sal med plats för sex sängar samt i ett litet rum med tre sängar.

I väggen mellan matsal och kök fanns en lucka där mat hämtades.

Från matsalen ledde en dörr till förrummet till ett torrdass inomhus som användes av alla intagna.

På övre våningen ovanför matsalen fanns en hall med ett piano eller var det en orgel? För övrigt var där inrett som på nedervåningen.

De som bodde på nedre botten fick inte gå upp på övervåningen.

Endast en gång var Ebba med om att få gå upp dit och det var när en vikarierande sköterska arbetade där. Hon tog barnen med sig upp och spelade för dem.

Mathållningen skilde sig väsentligt från vad dagens barn är vana vid.

Morgonmålet bestod av havrevälling med sviskon.

Middag kunde bestå av gryn, pannkaka eller makaroner.

Mellanmål var skorpa med mjölk.

Kvällsmål förmodligen gröt, minns Ebba.

När vikarien (tydligt en omtyckt person) var där serverades stuvad potatis.

En gång fick de kaffe med bullar och kakor. Det var när en pojke från Utnäslöt fyllde år. Då kom hans mamma till barnhemmet med kaffe och dopp som dukades upp vid stora bordet i matsalen.

Barnen fick mest klara sig själva. De som var på benen fick passa upp på de sängliggande barnen. De hämtade mat i luckan och gav dem som låg till sängs.

Ingen medicin delades ut. Ett biträde tömde pottor och diskade dem. Man låg där gratis. Fick inte gå in i varandras rum. Under sommaren var det tillåtet att gå ut och leka.

Alla hade var sin säng utom två syskon från Västerås, fem och två år gamla, som låg i samma säng. Alla som var där hade scharlakansfeber.

I alla sjukstugor var det fullt på grund av epidemin så därför kom även Västeråsborna hit.

En femåring från Västerås bajsade på sig om nätterna och fick ovetta och smisk på stjärten.

Under de åtta veckor som Ebba var där såg hon sköterskan endast två gånger. Läkaren kom dit när det behövdes.

Här slutar intervjun med Ebba Wallin den har jag fått tillgång till genom Kolbäcks Hembygdsförening.

Barnhemmet

Mellan åren 1918 och 1967 användes det stora huset som barnhem. Barnhemmet användes ursprungligen för friska barn från tuberkulöst angripna familjer. Under den senare perioden var det ett upptagningshem, tillfällig bostad, för barn mellan ett och 12 år. Där fanns plats för 18 barn, flest pojkar, i fyra sovsalar. Dessutom fanns ett rum för de yngre barnen.

Barnhusbarnen hade ofta ett gott förhållande till barnen i samhället. Särskilt populära blev de när landstinget 1956 installerade TV på hemmet. Då kom de omkringboende barnen på besök för att se något spännande eftersom TV ännu inte fanns i det egna hemmet.

Den 21 november 1967 upphörde dock verksamheten.

I Kolbäck låg förr ett stort hus på den relativt högt belägna åsen. Huset användes under nästan 100 år, som sjukhem mellan åren 1903 -1914, barnhem 1918-1967, inackorderingshem för förstånds-handikappade 1967-1980 och slutligen som fritidsgård innan det brann ner till grunden den 20 maj 1994.

Tuberkulos, tidigare benämning lungsot, var i slutet på 1800-talet den vanligaste dödsorsaken. Mälardalens län var speciellt hårt drabbade.

Kolbäck 2011-09-12

Tidigare berättelser i serien Säby Min Hembygd

- Del 1 Hembygdsföreningens bildande
Klockaren i Säby
Säby Manskör
Mölntorps Musikkår
- Del 2 Mölntorps Smidesfabrik
- Del 3 Mölntorps samhälle och skola
- Del 4 Alfred Eriksson, levnadshistoria.
- Del 5 Kvarnar och kvarnlivet i Mölntorp
- Del 6 Borgbylokalen
- Del 7 Fattigstugorna i Säby
- Del 8 Carl August Riddersporre, levnadshistoria.
- Del 9 Kittelbacken i Håskesta
- Del 10 Säby Elektriska Distributionsförening
- Del 11 Herrevadsbro, Kolbäck
- Del 12 Postgången i Säby
- Del 13 Sömmerskan från Kvarnfors
- Del 14 Säbygubben
- Del 15 Åbrinken ett seniorboende

Webbplats: www.vallbynet.nu